

آثار باستانی و ارزش های تاریخی

تاریخ موسیقی - دوران باستان

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۱۳ تیر ۱۳۹۴ ۳۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

تاریخ موسیقی فردوسی در شاهنامه، ساختن بعضی سازهای ایرانی را به شهریاران اساطیری و باستانی ایرانی نسبت می دهد که چون این اثر حماسی بزرگ ایرانی بر اساس روایات و مداراک باستانی است، در عین دخالت تخیل شاعرانه و چرخه های ادبی نباید به کلی نادیده گرفته شود. از آن جمله است انتساب نوعی طبل بزرگ به هوشنگ و علاقه جمشید به سرنا یا سرنا. فردوسی در این راستا نای سفید را به منوچهر و افراسیاب نسبت داده است ولی این خرداذه در کتاب (اللهو والملاهی) کشف نای سفید را به کردان ونای سیاه را به ایرانیان نسبت می دهد،

تاریخ موسیقی

فردوسی در شاهنامه، ساختن بعضی سازهای ایرانی را به شهریاران اساطیری و باستانی ایرانی نسبت می دهد که چون این اثر حماسی بزرگ ایرانی بر اساس روایات و مداراک باستانی است، در عین دخالت تخیل شاعرانه و چپرداخت های ادبی نباید به کلی نادیده گرفته شود.

از آن جمله است انتساب نوعی طبل بزرگ به هوشنگ و علاقه جمشید به سرنا یا سرنای. فردوسی در این راستا نای سفید را به منوچهر و افراسیاب نسبت داده است ولی این خرداذبه در کتاب (اللهو والملاهی) کشف نای سفید را به کردان ونای سیاه را به ایرانیان نسبت می دهد، همچنان که (دونای) و (چنگ) را ساخته ایرانیان می داند. شاید اولین جایی که موسیقی ایرانی شکوفا شده، شوش است. یعنی عیلام یا ایلام و از جمله قدیمیترین آثار به دست آمده در این زمینه، اثر مَهری است استوانه ای متعلق به هزاره چهارم قبل از میلاد که به وسیله دو باستان شناس به نام های (دولگاز) و (هلن کانتور) در بین سال های ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۶ میلادی در جغامیش نزدیک دزفول کشف شده است و و درحقیقت کهن ترین هم نوازی جهان را نسان می دهد. در این هم نوازی که همگی بانوان هنرمند ایلامی به شمار می روند، نفر اول خواننده ای است که به رسم معمول آوازه خوانان، دست راستش را زیر گوش گذاشته است.

دلوگزا درباره ی این اثر باستانی ارزشمند باستانی چنین اظهار نظر کرده است: (یکی از این نمونه ها نخستین سندی است که بشر از موسیقی، به شکل هنری سازمان یافته دارد. این تصویر، گروهی نوازنده را نشان میدهد که در واقع پیشرو و نیای ارکستر های امروزی را مجسم می کند.) (۱)

البته به جز ایران، در دیگر سرزمین های عهد باستان و قبل از آن نیز آثاری از موسیقی وجود داشته است. برخی مورخین با اسناد و مدارکی اشاره می کنند که قدمت آن بین چهل هزار سال پیش و شاید اندکی بیشتر می باشد. این نشانه ها مربوط به (ماگدالین ها)، انسان های مربوط به دوره (پالئوتیک) و از نژاد (هوموساپین ها) است. گوردون چاپل در کتاب خود (سیر تاریخ) به کشف آلات موسیقی مربوط به این دوره اشاره می کند و می گوید: (ظهور هنر، در تقویت معنوی جامعه پالئوتیک سهم به سزایی داشت. اگر هنرمندان غارها، برای جلب منابع بیشتر به اعمال ساحرانه دست می زدند و به تصویر نقوش و اشمالی پرداختند که موجب تحسین مردم امروز نیز هست، باید دانست که از مشاهده آن آثار، احساسات هنری خود آنها نیز تقویت می شد. به دنبال از بین رفتن نژاد انسان های (نئاندر تال)، نژاد هوموساپین در اروپا، آفریقای شمالی، شرقی، فلسطین و چین ظاهر گشت که تجهیزات و وسایل بهتر از پیشینیان خود داشته اند. در (لیموی) - دوردونی- که مرکز عده ای از ماگدالینها بوده است، لووازم سنگی به دست آمده که طراحی از نقوش غارها بر آن منقوش است و در پاره ای از آن ها اصطلاحاتی نیز صورت گرفته است. در (سومر)، زندگی کشاورزی و گله داری همچون انقلاب برگ به ساختن تک خانه ها شتاب داد و طی دو هزار سل وضعی را پیش آورد که نخستین دهکده ها (با کاربر آجر) در هزاره چهارم پیش از میلاد به وجود آیند و بافندگی و حمل و نقل رونق یابد و جوانه های (دین) (دانش) (فن) و (هنر) بر نهال (فرهنگ) پدیدار شد. در دوره های بزرگ (نیل) (دجله) (فرات) و (سند)، تلاش دسته جمعی مردم، محیطی آماده و مساعد به وجود آورد و جمعیت هایی که در این نواحی به سر می برند، به واسطه این که وسایل مناسبی برای فعالیت های گوناگون خود کشف کرده بودند، دیگر کاملاً تسلیم طبیعت نبودند.

منبع: کتاب تاریخ هنر ایران

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «تاریخ موسیقی - دوران باستان»، پارسیان دژ، ۱۳۹۴.

خواندن مقاله و پیوست های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<http://parsiandej.ir/articles/1652/pdf/تاریخ-موسیقی-دوران-باستان.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵